

D66

D66 krijgt het voor elkaar

ChristenUnie

PvdA

Dalfsen

Algemene beschouwingen

Programmabegroting 2018-2021

Gemeenteraad Dalfsen

Reactie op de programmabegroting 2018-2021.

"Dalfsen stabiel maar met uitdaging de toekomst in"

Begroten is vooral vooruit kijken. Zo tegen het einde van deze raadsperiode, willen wij in onze reactie op de begroting 2018-2021 echter niet alleen naar voren kijken. We maken in onze beschouwing ook graag van de gelegenheid gebruik om nog eens een ruime periode terug te kijken.

Dalfsen, Duurzaam, Zorgzaam, Leefbaar en Zelfredzaam;

Dat waren de hoofdthema's in het raadsdocument van 2010 -2014! Het document "Samen kiezen, samen doen" en de Missie en Visie "Bij Uitstek Dalfsen" bleken een uitstekend en betrouwbaar kompas. Ook in de periode 2014-2018 is het raadsdocument door alle partijen in de Raad vastgesteld en opnieuw is in grote gezamenlijkheid aan de gestelde doelen gewerkt. Alle partijen hebben, vanuit hun eigen identiteit, positieve inbreng in de debatten gehad. **Een "goud goed" voor onze gemeente Dalfsen.** Vooral in de periode van krimp hebben we, om de opgelegde bezuinigingen vanuit de rijksoverheid te verwerken, een goede leidraad gehad aan deze gezamenlijke inspanning en opgestelde documenten. Het is ons gelukt om in slechte tijden, op belangrijke thema's als sociale cohesie, leefbaarheid, voorzieningen, zorg en duurzaamheid, stappen voorwaarts te maken terwijl we in financiële zin telkens ruime zwarte cijfers geschreven hebben. Wij zijn daar blij mee, en kijken terug op een constructieve bestuursperiode. Dalfsen vaart ondanks de woelige baren nog steeds op koers. En zoals het college al aangeeft plukt de burger de zoete vruchten van deze financieel gezonde situatie.

Verantwoord besturen is ook zo goed mogelijk vooruit kijken. Het karakter van gemeentelijke financiën is complex en onderhevig aan veel verandering van opzet en regelgeving. Veel zaken dringen zich op en zijn niet altijd te voorzien. Het is hierdoor onmogelijk om alle aspecten van de komende vier- acht jaren geheel te voorzien. GB stelt zich op het standpunt dat het huishoudboekje structureel op orde moet zijn en er sprake moet zijn van voldoende reserves. Incidentele tegenvallers kunnen dan worden opgevangen, gerepareerd en beleid kan worden bijgesteld zonder grote, impulsieve rukken aan het "stuur".

Het doet ons deugd dat het college, met dank aan de ambtenaren, een sluitende begroting heeft kunnen overleggen. De marges zijn echter dun. Waarbij ook nog opgemerkt moet worden dat het nog niet duidelijk is wat ons vanuit een nieuw regerend Den Haag te wachten staat. Daarom zullen we scherp aan de wind moeten blijven zeilen om het uitgangspunt van het college om financieel gezond te zijn, te kunnen handhaven .

We kunnen ons in grote lijnen vinden in het voorstel van het college om onze hoge ambitie iets te temperen en de structureel begrote uitgaven, zeg maar vaste lasten, met een bedrag van 650.000 euro om te buigen. In de afgelopen jaren hebben we in de begrotingen en jaarrekeningen onder andere posten als "reserveringen voor pensioenen" en "CAO verhogingen voor ambtenaren" te laag aangehouden. Het effect hiervan is dat de structurele overschotten van de afgelopen jaren in werkelijkheid minder groot hadden moeten zijn. In de nu voorliggende begroting zijn de incidentele correctie, en de structurele bijstelling, meegenomen. Kortom: op korte termijn incidenteel wat verlies nemen, de vaste lasten aanpassen en ruim in de plus houden, en voldoende reserves voor tegenvallers in de nog lopende en komende projecten behouden. Daar voorziet de begroting in en de lange termijndoelen blijven onaangetast. Het is wel zaak om zo snel mogelijk duidelijk te krijgen of er nog onverwachte financiële ontwikkelingen aan staan te komen.

We kunnen ons echter niet vinden in de extra ombuiging op de post “duurzaamheid”. We zien zo nodig wel mogelijkheden om dit te compenseren maar gezien het structurele begrotingsoverschot is dat wat ons betreft niet persé nodig. 1

En zo hebben we nog wel een aantal zaken met betrekking tot de nu voorliggende begroting:

Bij belangrijke ontwikkelingen op bladzijde 44 staat de verbreding van het fietspad van de Oude Oever beschreven, Wat GB betreft een uitstekende ontwikkeling, we zouden echter ook graag het vervolg zien en de verbreding gerealiseerd zien tot de aansluiting met de betonweg bij de Ommergrens.

Kan de wethouder de Provincie benaderen en nog eens aandringen op verbreding van deze mooie fietsroute en vragen om subsidie in samenwerking met de Gemeente Ommen? 2
Daarmee is het project af en een mooi fietspad gerealiseerd tussen Dalfsen en Ommen.

Transformatie Sociaal Domein:

We zitten midden in de transformatie van het Sociaal Domein en Dalfsen doet het goed ten opzichte van andere gemeentes. Daarbij scoren we ook nog mooie cijfers in de cliënt-tevredenheidonderzoeken. We zijn er echter nog niet. Vanaf 2018 wordt het partnerschap tussen Rijk en gemeenten rondom de transformatie concreet handen en voeten gegeven binnen het programma Sociaal Domein. Het doel is om samen knelpunten in de lokale uitvoeringspraktijk ten aanzien van het bieden van passende zorg en ondersteuning, weg te nemen. Dit zal de nodige taakstellingen voor onze gemeente met zich meebrengen, nog meer de cliënt centraal stellen en maatwerk bieden.

We lezen in de programmabegroting 2018-2021 dat het maatwerkbudget volgend jaar zal worden doorgezet en in 2018 komt de kadernota met daarin de uitgangspunten voor de realisatie van de transformatie ambitie. De jeugdwet blijft een financieel onzekere factor. Het is goed dat we hierin samenwerken binnen een GR, maar wat dat de komende jaren betekent voor de programmabegroting van Dalfsen weten we niet en stelt ons wellicht voor uitdagingen.

Er wordt in deze begroting gesproken over het sluiten van de servicepunten, dat levert bijna 60.000 euro op. Daar waren we destijds op tegen en daar blijven we op tegen. Het ‘Olde Gemientehuis’ in Nieuwleusen zou naar ons idee verhuurd kunnen worden zodat het geld oplevert en het nostalgische gebouw blijft bestaan. Is hier al wat meer over bekend? 3

Het College stelt de trendmatige lastenverhoging voor van 1% en daar kunnen wij ons in vinden. We zijn blij dat we stabiel en één van de goedkoopste Gemeenten van de Provincie Overijssel blijven.

Met het behaalde waarderingscijfer met een ratio van 4,8 hetgeen de waardering: Uitstekend betekent zijn we dik tevreden. Dit betekent dat tegenvallers in de gemeente Dalfsen ruimschoots kunnen worden opgevangen zonder dat het de organisatie in gevaar brengt.

Wij hebben kennis genomen van de notitie Afvalstoffenheffing en vanuit kostendekkendheid kunnen we ons hierin vinden. Wel zijn we verbaasd over de mate van verhoging. Laten we ons niet teveel leiden door ROVA en hoe staan we hier als gemeente in relatie tot andere gemeenten? Kan het college hier nog een toelichting op geven? 4

Wij zijn akkoord met de belastingverordeningen 2018. GB blijft voorstander van kostendekkend werken.

Wij wensen het college veel wijsheid toe in de laatste fase van deze raadsperiode en danken een ieder voor de totstandkoming van deze begroting.

De fractie van Gemeentebelangen

Beschouwingen bij de Begroting 2018

Voorzitter,

Voordat ik met de beschouwing begin wil de CDA-fractie de ambtenaren bedanken voor het vele werk dat ze hebben verricht. Er zijn veel technische vragen gesteld en beantwoord. Niet allemaal naar tevredenheid maar daar komen we in deze beschouwing op terug.

Voorzitter,

Tijdens de beschouwing van de perspectiefnota, hebben wij 3 thema's benoemd, die voor ons, het CDA, belangrijk zijn. Nog even onze 3 thema's op een rij:

1. Ieder mens telt mee
2. We laten onze leefomgeving goed en liefst beter na aan onze kinderen
3. En natuurlijk met een gezonde financiële basis.

Kortom "Een gemeente die we door willen geven"

Opnieuw hier de fiets, maar nu met de gedachte dat deze fietst richting het eind van deze raadsperiode. Begin volgend jaar zijn de raadsverkiezingen met daaropvolgend weer een nieuwe Raad. Wij gaan voor een Gemeente die we kunnen doorgeven voor de langere termijn, voor onze kinderen, maar ook voor de wat kortere termijn aan de nieuwe Raad. Zodat ook zij door onze Gemeente kunnen fietsen, op een gezonde financiële basis met ruimte om keuzes te maken.

Veel van onze inbreng bij de perspectiefnota lezen we terug in de begroting. Een aantal voor ons belangrijke elementen echter niet. Hier vragen wij tijdens deze beschouwing opnieuw aandacht voor.

“Ieder mens telt mee”

Afgelopen raadsperiode hebben wij diverse keren aandacht gevraagd voor armoedebeleid in zijn geheel maar met name voor de kinderen. Een op de tien huishoudens heeft problematische schulden, daar mogen vooral de kinderen niet de dupe van worden. Wij kijken dan ook uit naar het nieuwe minimabeleid en het beleidsplan “0-18 Iedereen doet mee”. De CDA-fractie wil wel antwoord op de vraag, welke aandacht in deze plannen is besteed aan specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld agrariërs. [#1]

In het verlengde hiervan ligt de toename van het beschermingsbewind, een landelijk probleem, zo lezen wij. In Dalfsen zijn hierdoor de kosten ook fors gestegen. Vrij recent is er een rapport naar de kamer gestuurd met daarin belangrijke conclusies. Een van de conclusies betreft de doorstroming, kan het college aangeven of dit ook voor Dalfsen van toepassing is. [#2] En zo ja welke actie gaat het college nemen om deze doorstroming te bevorderen? [#3] Recent in de Stentor een mooi voorbeeld van hoe de Gemeenten Hardenberg en Alphen aan de Rijn “schuldenstress” te lijf gaan. Ons advies ga eens buurten? Wij horen graag de ervaringen? Of dit voor Dalfsen opgepakt kan worden? En wanneer? [#4]

We staan nu voor de periode van de transitie naar de transformatie binnen het sociaal domein. Om de zorg betaalbaar te houden worden er nieuwe afspraken gemaakt en nieuwe initiatieven ontplooid. Dit alles met als doel om, waar mogelijk, preventief of vroegtijdig te zoeken naar passende oplossingen, zodat duurdere of langere ondersteuning en/of zorg voorkomen kan worden. We lezen in de begroting veel initiatieven om deze ambitie te realiseren, deze ondersteunen we van harte. Echter bij de Jeugdzorg vinden wij deze nog steeds summier, hier wordt gesproken over implementeren en ontwikkelen van het nieuwe inkoopmodel. We begrijpen dat dit bijdraagt, maar krijgen we hiermee voldoende grip op dit dossier [#5] Het welzijnswerk kan hier een grote rol in spelen. Zij moeten dan ook maximaal gefaciliteerd worden, door aan de voorkant op het gebied van preventie en vroegtijdige signalering te kunnen acteren. Kan het colleges aangeven wat met de genoemde subsidies gedaan kan worden en hoe dit de preventie en vroeg-signalering kan stimuleren. [#6]

“We laten onze leefomgeving goed en liefst beter na aan onze kinderen”

Tijdens de bespreking van de perspectiefnota hebben wij aandacht gevraagd voor investeren in duurzaamheid zodat we onze groene omgeving kunnen behouden voor de toekomst.

Inmiddels ligt er een uitvoeringsplan duurzaamheid, maar zoals tijdens de bespreking al verwoord waren wij voorzichtig optimistisch. Dit is een begin maar er moet nog veel meer gebeuren. We missen nog steeds de totaalvisie, waar willen we naar toe en wat is daarvoor nodig. [#7]. Wat wordt gedaan met de door de Raadsfracties voorgestelde verbeteringen? [#8]. Dat de samenwerking met de duurzame dorpen doorlopend en actief wordt gezocht is voor ons een uitgangspunt. Het moge duidelijk zijn dat wij daarom ook niet instemmen met de door het college voorgestelde ambitiebijstelling. De CDA-fractie kiest voor een duurzame wereld, die we door kunnen geven aan onze kinderen.

Om onze leefomgeving leefbaar te houden zijn we onder andere afhankelijk van mobiliteit. Met de dreigende afname van het openbaar vervoer, vooral van en naar onze kleine kernen, wordt de belasting van het fietswegennet almaar groter. De CDA-fractie mist de plannen van het college voor de zogenoemde “fietswielwegen” [#9] richting de steden/dorpen waar onze jongeren onderwijs volgen en voor het woon-werk verkeer waar zichtbaar steeds meer gebruik gemaakt wordt van de elektrische fiets. Bijvoorbeeld langs het kanaal richting Zwolle. De CDA-fractie is van mening dat we deze ontwikkeling op gebied van gezondheid en milieu maximaal moeten ondersteunen.

Naast mobiliteit moet er ook een goed ondernemersklimaat zijn en moeten in ieder geval bestaande bedrijven binnen de Gemeente Dalfsen ruimte krijgen om te ondernemen. Het is dan ook zorgelijk dat er in Lemelerveld, geen nieuwe industriegrond beschikbaar is. Wij lezen dat het college dit onderkent. Kan het college ons meenemen in de te nemen stappen en wat wordt er verstaan onder participeren? [#10]

Ondernemers dragen bij aan de leefbaarheid in de kernen, zij zorgen voor werkgelegenheid, zij nemen diensten af en ondersteunen de lokale initiatieven en verenigingen. Dit is belangrijk om het verenigingsleven in stand te houden. Mede omdat de Gemeente de afgelopen jaren flink gesneden heeft in de subsidies. Deze bezuinigingen zouden opnieuw tegen het licht worden gehouden. We lezen hierover niets terug in de begroting, heeft het college nog ruimte gereserveerd om verenigingen te ondersteunen mocht dit nodig zijn? [#11]

“En natuurlijk met een gezond financiële basis”

Er is afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de kernen. De ontwikkelingen met betrekking tot het Kulturhus de Spil en de centrumvisie Dorp Dalfsen zijn nog in volle gang. Het is nu onze taak om al deze voorzieningen te onderhouden en maximaal te benutten voor en met onze inwoners. Wij vinden het dan ook bijzonder dat we in de begroting een afschrijving teruglezen voor de Chichorei fabriek ten laste van de reserve. Kan het college toelichten hoe de afschrijving van de overige panden in eigendom van de Gemeente wordt geregeld? [#12] Zodat er te zijner tijd voldoende middelen zijn voor vervanging en onderhoud? [#13]

In de begroting worden nog enkele PM-posten genoemd, bijvoorbeeld bij de zojuist genoemde Spil en Centrumvisie. Graag horen we van het college in hoofdlijnen om welke bedragen het gaat, zodat we hier rekening mee kunnen houden in onze afwegingen om meer of minder te bezuinigen, ambities te faseren of voorlopig te laten varen [#14]. Als we gedurende het kalenderjaar geld beschikbaar stellen, missen we deze integrale (totale) afweging zoals die nu wel voor ons ligt. Ons bekruipt het gevoel dat in zulke gevallen makkelijker uit de algemene middelen wordt geput.

Dit jaar hebben we te maken met een bijzondere begroting, er zijn wensen van de raad, maar onze middelen laten deze niet allemaal toe, dus er moeten keuzes gemaakt worden.

Zoals al aangegeven zullen wij niet instemmen met het voorstel van het college tot het bijstellen van de ambitie op duurzaamheid. [#] Wij stellen voor om voor het jaar 2018 75.000 euro beschikbaar te stellen, omdat er voor de komende periode al zaken zijn voorbereid en voor de daaropvolgende jaren 100.000,-. We begrijpen dat hier middelen tegenover moeten staan.

De CDA-fractie is van mening dat we deze middelen kunnen besparen, met een kleine afwaardering van het onderhoud van de openbare ruimte [#]. En dan met name in de woongebieden, hier kunnen we namelijk de inzet van onze burgers vragen om iets meer te doen dan hun eigen tuin. Wij vragen het college om hier burgerparticipatie toe te passen [#15]. De inzet van burgerparticipatie in de openbare ruimte hoeft niet te betekenen dat de gemeente het over de schutting gooit en dit leidt tot "een vermindering van de kwaliteit van de openbare ruimte". Sterker nog, als je op een goede manier de burgers erbij betrekt, is de kans groot dat het beter wordt! Sámen de schouders eronder. Het onderhoud op beeldbepalende publieke locaties, zoals toegangswegen, winkelgebieden en sportparken moet op een hoog niveau blijven.

Komende periode hebben we dan de ruimte om in overleg te gaan met de recreatieve sector om te zoeken naar mogelijkheden om de sector verder te versterken. Een investering op duurzaamheid kan zorgen voor een lastenverlaging. Zodat een verhoging van de toeristenbelasting acceptabel is. [#] Op deze manier krijgt de toerist in Dalfsen waar voor zijn geld, een "duurzame en groene" Gemeente in vergelijking met de overige dorpen binnen het Vechtdal.

Mocht er dan nog een tekort zijn, dan vragen wij het college om te bezien [#16], welke onderdelen wij binnen het communicatiebeleid kunnen laten vervallen. [#]

Voorzitter, ik kom tot een afronding. De CDA-fractie is zeker trots op onze gemeente. Met de nog komende ontwikkelingen en de aanscherpingen die wij genoemd hebben kunnen we onze Gemeente prima nalaten aan onze kinderen.

CDA-fractie Dalfsen

Roel Kouwen, Arie Koetsier, Theo Logtenberg, Janine Schiphorst, Wim Massier en Betsy Ramerman

Vragen buiten de beschouwing, maar waar we wel antwoord van het college op verwachten

Communicatie:

Rond de invoering van de Omgevingswet vraagt het CDA aandacht voor eenvoud en transparantie voor de doorsnee inwoner. Het wordt toch geen digitaal oerwoud? [#17]

Inkomsten genereren:

Bij de perspectiefnota hebben wij onze zorgen uitgesproken over het opdrogen van onze inkomsten. We hebben toen gevraagd na te denken over alternatieven. Heeft het college al concrete alternatieven? [#18]

Kunsten op straat:

Wij stemmen in met dit budget, met de voorwaarde dat deze subsidie jaarlijks rouleert over de kernen. Kan het college dit bevestigen? [#19]

Voorzitter,

De ChristenUnie wil blijven werken aan een duurzame leefomgeving. Een omgeving waarin we aan veiligheid concreet invulling geven. Waar we zorg kunnen bieden aan kwetsbare inwoners. Waarbij we alle burgers serieus nemen.

Dit is onze kernboodschap die we bij de perspectiefnota hebben geformuleerd. En die we nu bij de gepresenteerde begroting blijven hanteren. Een dergelijk toetsingskader is ook wel nodig als het gaat om de te maken keuzes. We danken het college en ambtenaren voor het (zichtbaar omvangrijke) werk dat verricht is. Helaas constateren we dat het doorgronden hiervan slechts voor specialisten lijkt weggelegd. Hier wreekt zich het repeterend uitstel van integrale meningsvorming en keuzes gedurende het afgelopen jaar.

Het college heeft een groot aantal mogelijkheden aangereikt om keuzes te maken. Het college heeft zelf een eerste invulling gegeven. Centraal staat de uitnodiging om van die keuzes iets te vinden en eventueel te wijzigen. We maken er graag gebruik van.

Kijkend naar de beleidsvoornemens springt het onderwerp duurzaamheid er uit. Een onderwerp dat al jaren centraal staat in ons gemeentelijk beleid. Helaas straalt het recent vastgestelde beleid vooral een interne gerichtheid¹ uit en is de overall doelstelling (CO2 neutraal) losgelaten. Dat we dan van dit afgeslankte beleid ook nog eens structureel € 100.000 schrappen is voor ons niet acceptabel. Zeker als dit ten koste gaat van energiekwalificatie van woningen en mogelijkheden van onze duurzame dorpen. Ons voorstel is om dit bedrag weer te handhaven. <1>

We concluderen dat in deze begroting geen structurele middelen staan voor het behoud van consultatiebureaus. Gaat het college uit van behoud van deze voorzieningen die typisch een voorbeeld zijn van preventief beleid? Voor de ChristenUnie is het niet de vraag of, maar hoe ze open worden gehouden. <2>

---

¹ Eigen zonnepanelen met terugverdientijden van 40 – 60 jaren.

Met betrekking tot de ombuigingsvoorstellen van het college het volgende:

- Impliceert het voorstel van het college dat er een extra verhoging van OZB plaatsvindt van € 68.000,² ? De tekst is hier uiterst vaag over. <3>
- Een vergelijkbare vraag dringt zich ook op bij het kostendekkend maken van de riolering en afval. Loopt de extra verhoging op van 0.8 % in 2018 tot 3.2 % in 2021? <4>
- Beheer en onderhoud van met name wegen raakt in hoge mate de veiligheid. Is het nu voorgestelde niveau voldoende zodat de gemeente niet aansprakelijk wordt gesteld voor schades? <5>

We constateren verder dat er nog steeds een groot aantal PM posten staan vermeld (p 23). Het lijkt erop dat het college van deze onderwerpen geen enkel beeld heeft. Dat vinden we uiterst zorgelijk. Bovendien hebben we toch sterk de indruk dat als er voor 2018 een PM staat er feitelijk “0 Euro” staat. Inhoudelijk het volgende voor enkele van deze posten:

- Plan van aanpak voorkoming fietsongelukken: We verwachten voor het geprioriteerde knelpunt (rotonde Koesteg – Kampmansweg – Wilhelminastraat) een uitwerking in scenario's. Niet zo van “klaar-over”, maar oplossingen die voor de korte en lange termijn houdbaar zijn. En als enig veiligheidsgevoel (of gebrek hieraan) al voldoende is voor € 400.000 investering voor het fietspad Oude Oever dan hebben we vertrouwen in een duurzame oplossing van dit knelpunt. Het aantal belanghebbenden is in ieder geval vele malen groter. Ziet het college dit ook zo? <6>
- Er staat nog een PM post voor exploitatie van de Spil. We hebben toch echt een heldere afspraak met elkaar dat de exploitatie in ieder geval niet meer zou zijn dan het huidige exploitatieniveau van de voorzieningen. <7>
- Centrumvisie Dalfsen. Wordt het niet zo langzamerhand tijd om een stedenbouwkundige visie en mogelijk ontwerp op te stellen voor de oostelijke entree? Anders lopen we het risico van fragmentarische invullingen (10 parkeerplaatsen) of jarenlange bestuurlijke onduidelijkheid naar “al die” ondernemers met grote plannen. Wat gaat het college in 2018 doen? <8>

Dekking van plannen vinden we van belang. We hebben de volgende voorstellen.

- We stellen voor om het onlangs ingevoerde thuisbezorgen van documenten niet te laten vervallen. Maar wel om op de kortst mogelijke termijn (namelijk 2018) de service kostendekkend te maken. Hierop hebben we bij de behandeling dit jaar ook al aangedrongen. <9>
- De kosten voor het evenement “kunsten op straat” willen we gefinancierd hebben vanuit het bestaande innovatiebudget kunst en cultuur. Hiervoor staat nu € 40.000 genoteerd. We beschouwen dit jaarlijkse bedrag als overdaad gelet op de andere ambities die we belangrijker vinden. <10>
In het verlengde hiervan is het ook verdedigbaar dat dit evenement mede wordt gefinancierd uit de toeristenbelasting. Het meer in lijn brengen van de tarieven met de andere Vechtdalgemeenten is te overwegen. <11>
- Oplossen van formatieve knelpunten nemen we serieus, omdat we waardering hebben voor de medewerkers van de organisatie. De gegeven toelichtingen geven echter weinig overtuigende argumenten. We stellen voor om deze posten nu ook niet te honoreren, maar vooralsnog €200.000 per jaar te storten in een voorziening. Deze kan vervolgens weer worden aangewend als het college de raad dient met een overtuigend voorstel. <12>

---

² Dit is ruim 1 % extra stijging

Bovendien dringen we er opnieuw op aan dat raadsvoorstellen integraal worden opgesteld. Dus altijd met incidentele en structurele effecten; ook voor de personele inzet. <13>

- De overige nog benodigde dekking voor duurzaamheid kan wat ons betreft komen uit de stelpost van € 250.000. <14>

Overige zaken uit de begroting waarop we van het college nog een reactie willen:

- Vindt het college 76 % voldoende als het gaat om te voldoen aan de BIG? (Baseline Informatiehuishouding Gemeenten). <15>
- De passage hondenbeleid vinden we onbegrijpelijk. Er is geen geld voor nog meer pampende maatregelen. Is er dan nu wel geld voor handhaving. Want dat is o.i. na jarenlang niet-handhaven wel de prioriteit. De irritatie van de inwoners zit met name in het niet fatsoenlijk omgaan met de bestaande regels. Hoe ziet het college deze prioritering? <16>
- We stellen voor de beantwoording van de technische vraag mbt het de afgesproken contactpunten aan de Vecht expliciet op te nemen. In deze begroting en ook in de toekomstige stukken. <17>
- Integrale veiligheid: er zijn geen meerjarige indicatoren geformuleerd. Tegelijk wordt er volop gemeten. Wij vragen het college om bij het opstellen van het integraal veiligheidsbeleid (in 2018) hier wel invulling aan te geven. <18>
- We vinden het positief dat participatie van vergunninghouders wordt gemeten. We missen alleen hierbij het essentiële onderdeel taalbeheersing. Hoe kunt u dit onderdeel van de meting maken? <19>
- We vragen in het bijzonder aandacht voor de administratieve lasten die moeten worden gemaakt door (jeugd)hulpverleners. Het lijkt dat de primaire hulp hierdoor in het gedrang komt. Welke slimme mogelijkheden zijn er? Is het oplossen van dit probleem misschien een onderdeel van de transformatie? <20>
- Hoe stuurt u op het behalen van het afgesproken prestatieniveau in 2018 door GBLT? Hierbij gaat het niet alleen om de beoordeling van de waarderingskamer, maar ook over het niveau van dienstverlening naar onze inwoners en bedrijven. <21>
- Klopt het dat het college de reserve sociaal domein ook gebruikt als egalisatiereserve voor de jeugdzorg? <22>

Afsluiting

Behandeling van P&C documenten zijn nodig om over onderwerpen heen te kijken. Want als je elk onderwerp afzonderlijk bekijkt is het haast nooit genoeg. Daarom hechten we als ChristenUnie aan integrale beoordelingen op basis perceptiefnota, begroting, bestuurlijke tussenrapportages en jaarrekeningen.

Het zijn natuurlijk ook momenten waarop ingezoomd wordt op belangrijke onderwerpen en ontwikkelingen. Dat doet je misschien bijna vergeten dat ook veel zaken en taken gewoon doorgaan en ook gewaardeerd worden.

We hopen dat de beraadslagingen deze week vruchtbaar mogen zijn en goed voor onze inwoners. Niet alleen op korte maar ook op langere termijn.

Voor de uitvoering van de vele taken (hierbinnen dit huis, maar nog meer er buiten) die verborgen gaan achter de cijfers van deze begroting wensen en bidden we raad, college, ambtenaren en zeker ook de inwoners Gods zegen toe.

De fractie van de ChristenUnie

Rietje Lassche, Anne Nijburg en Luco Nijkamp

De laatste begroting van deze raad. En eentje waarvan we de uitwerking als raad in deze samenstelling niet meer helemaal gaan meemaken. Om te beginnen dank aan de medewerkers die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze begroting en uiteraard ook dank aan het college. Mooi dat we kunnen zien dat we financieel gezond zijn en ook meerjarig een sluitende begroting kunnen presenteren.

Onze verdere inbreng verloopt langs drie thema's. We hebben geprobeerd zo min mogelijk op details in te gaan en vragen zoveel mogelijk te vermijden. Die drie thema's zijn zorg, duurzaamheid en participatie. Dat we het zo algemeen houden heeft alles te maken met de constatering dat het coalitieakkoord nagenoeg afgerond is in de ogen van het college en we willen eigenlijk de volgende raad niet voor de voeten lopen maar wel op weg helpen. Op weg helpen met de in onze ogen drie belangrijkste aandachtspunten in onze gemeente.

Zorg

Als we begroting lezen met het oog op het sociale domein kunnen we niet anders dan vaststellen dat er mooie ambities en indicatoren omschreven staan. Als je er op straat met mensen uit onze gemeente over spreekt hoor je ook dat er overwegend positief wordt gereageerd op hetgeen er onder deze noemer door de gemeente wordt gedaan. Dat is goed om te lezen en te horen. Waarom dan toch dit thema zult u zich afvragen.

Dat zit in het volgende. Wat we menen te moeten constateren is dat er sprake is van een onvoldoende integrale benadering. We leiden dat af uit een aantal zaken.

“De overheid kan niet zorgen en geen maatwerk leveren”. Daarvoor zijn tussenruimtes als coöperaties nodig, ondervond voormalig wethouder Arjo Klamer (2014 tot juni 2017 wethouder sociale zaken en buurten in Hilversum). Marktdenken en de focus op een begrip als governance leidt ons weg van de bedoeling van de zorg. Sociaal denken binnen de sfeer van het eigen huis en de eigen cultuur kan niet zomaar worden geboden door een gemeente; sterker nog, dat wordt zelfs ongewenst ervaren.

De gemeentelijke organisatie is primair op de logica van besturing gericht en niet op de zorg zelf. Het gat tussen de besturing (gemeente) en de markt (verzekeraar) moet dan worden gedicht. Hoe kijkt het college naar een dergelijke notie? **V1**

Dat leiden we ook af uit bijvoorbeeld de discussie rondom de eventuele sluiting van de consultatiebureaus. Steeds weer tijdelijk en wat halfhartig verlengd; nu ook weer twee jaar. Maar nauwere samenwerking met bijvoorbeeld een kulturhus en dat bezien vanuit de gedachte om de gemeenschap op dat punt te dienen en te versterken mist. Bent u bereid toe te zeggen dat er een voorstel komt om de bureaus structureel open te houden? **V2**

Ook de ontwikkeling rondom het project Slingerdael bezien we in dat licht. De zorgcomponent lijkt zomaar grotendeels uit het van oorsprong woon-zorg complex te verdwijnen. We hadden het er onlangs over. Het lijkt te wijzen op een onvoldoende verbinding tussen de componenten bouwen en zorg binnen de gemeente!

Verder lezen we op zorgenwelzijn.nl dat bij een vijfde tot een kwart van de mensen die zich bij gemeenten melden, de problemen rondom ondersteuning en huishoudelijke hulp onvoldoende worden opgelost. Dat concludeert het Sociaal en Cultureel Planbureau na onderzoek. We lezen niets over de cijfers rondom dit probleem in onze gemeente.

Het SCP raadt gemeenten verder aan om voldoende aandacht te hebben voor de financiële positie van de melder/cliënt. Uit het onderzoek komt namelijk naar voren dat één op de twintig melders vanwege de eigen bijdrage er helemaal of gedeeltelijk van afziet om een maatwerkvoorziening te accepteren.

En tenslotte, ook het punt van het openbaar onderwijs bekijken we vanuit dit onderwerp. Natuurlijk, posities en formele rollen zijn goed belegd en ook vervuld. Geen twijfel over mogelijk. En dat demografische ontwikkelingen maken dat het aantal leerlingen terugloopt snappen we ook echt wel. Maar in onze visie is openbaar onderwijs een basisvoorziening in iedere kern. Net als een Kulturhus, bibliotheek, sport mogelijkheden een consultatiebureau of de detailhandel. Dus in die zin ligt er wel degelijk een taak voor het gemeentebestuur en is de opstelling van het college in deze wel wat formeel.

De stichting OOO is in financieel zwaar weer terecht gekomen en heeft daarnaast veel last van krimp in de regio. Alle hens aan dek zouden wij denken! Er is nu nog maar één school voor openbaar onderwijs in de kern Dalftsens. Dus, niet afwachten wat het bestuur van OOO gaat doen, maar zelf een actieve houding aannemen. Niet uit controle, maar uit echte gevoelde zorg voor een basisvoorziening. Gaat u dat doen? **V3**

Tenslotte, wat ook wel uit de begroting blijkt is dat we een andere bestuursstijl/leiderschapsstijl gaan hanteren binnen Dalftsens, waarbij naast gestandaardiseerde processen People management voor op staat. Iedereen binnen de organisatie kan dan waarde creëren en bijdragen aan de doelstellingen. Lezen we dit juist? **V4**

Duurzaamheid

Wij betreuren nog steeds dat de gemeenteraad in een eerder stadium niet tot een besluit is gekomen een meetbare doelstelling te formuleren waar het gaat om duurzaamheid en duurzame energievoorziening. Wij zouden graag alsnog een meetbare stip op de horizon willen vaststellen. Zeg CO2 neutraal in 2050. Is het college bereid de voorbereidingen ter hand te nemen? **V5**

Om te werken aan het verduurzamen van onze gemeente geloven wij in een aanpak van onderop waarbij de duurzame dorpen een prominente rol spelen. De afgelopen maanden is keer op keer gebleken dat deze over veel kennis en kunde beschikken. Wij feliciteren dan ook de vereniging Groen Gebogen met hun onlangs gewonnen prijs om te werken aan het verwijderen van asbest. Een mooi voorbeeld van waar deze clubs toe in staat zijn.

Echter, het is ook erg duidelijk geworden dat de samenwerking met de gemeente verbetering behoeft. Wij roepen het college dan ook op te werken aan de informele contacten en een minder formele houding richting de dorpen te hanteren.

Ook hebben wij in de begroting nog geen voorstel tot de uitbreiding van het ambtelijk apparaat gezien. Dit terwijl de uitvoeringsnota duurzaamheid hier volgens ons wel aanleiding toe geeft.

Dan nog even over de energieprojecten die op onze gemeente afkomen. Ik heb het dan met name over projecten op het gebied van wind, zonnevelden en biomassa. Wij zijn ervan overtuigd dat deze projecten noodzakelijk zijn. Maar wij zien het liefst dat deze projecten voor en door Dalfsenaren ondernomen worden. Onze gemeenschap moet er echt beter van worden. Wij roepen het college dan ook op om werk te maken van een kader waarbij initiatiefnemers worden uitgenodigd en zo nodig worden gedwongen om bewoners al bij de projectontwikkeling te betrekken. Door dit kader niet op te stellen lopen we het gevaar dat er projecten ontstaan waar de opbrengst van projecten onvoldoende wordt gedeeld in de gemeenschap en waarbij de weerstand tegen duurzame energie onder de inwoners ontstaat of toeneemt. Gaat u dit wat meer dwingende kader opstellen? **V6**

Een groot deel van onze fossiele brandstoffen worden verbruikt om ons te verplaatsen. Wij zijn dan ook blij met de deelname van de gemeente Dalfsen aan het project van de provincie om het aantal laadpalen voor elektrische auto's stevig uit te breiden. Een mooi project om samen met inwoners op te pakken. Daarnaast zullen wij met een voorstel komen om het fietsen tussen Dalfsen en Zwolle veiliger te maken. Hiervoor liggen nu kansen (maar ook bedreigingen) rondom de aanpassingen van de Hessenweg.

Tenslotte herhalen we ons standpunt met betrekking tot openbaar vervoer. Uiteindelijk toch de meest duurzame manier van verplaatsen. De gemeente kan daar in onze ogen een meer actieve rol innemen tegenover of naast bijvoorbeeld een Provincie.

Participatie

Hier maken we onderscheid naar twee vormen van participatie.

1. Participatie vanuit het initiatief van de gemeente; en
2. Participatie vanuit het initiatief van de burger.

Vanuit de gemeente wordt participatie in allerlei vormen geïnitieerd. Dat zijn zaken als een participatieraad of een kunstcommissie, maar ook een burgerpanel en vormen van inbreng bij de inrichting van de openbare ruimte. Vanuit de burger gaat dat om burgerinitiatieven zoals bij duurzaamheid het geval is bij bijvoorbeeld Groen Gebogen en Nieuwleusen Synergie of bv. Lemelerveld werkt.

Waar we vanuit de Partij van de Arbeid al langer voor pleiten is dat er bij met name dat initiatief vanuit gemeente veel meer ruimte wordt geboden aan inwoners om zelf de regie te nemen bij ontwikkelingen bij hen in de buurt. We kregen vorig jaar even de indruk dat het voorstel zoals we dat eerder al hadden gedaan met betrekking tot de inrichting van woonstraten zou worden overgenomen door het college. Maar moeten nu constateren dat dat nog niet echt verder is gekomen. We doen opnieuw de oproep aan het college om in de komende vier jaren meer inhoud te geven aan het begrip burgerparticipatie.

Geef de inwoners de ruimte – en onder omstandigheden ook gewoon het budget – om de ontwikkelingen in hun buurt zelf te organiseren, regisseren en uit te voeren. We verwijzen nog een keer naar het voorstel zoals we dat toen gedaan hebben. Hoe kijkt u hier naar? **V7**

Wat betreft participatie vanuit burgers en lokale organisaties (bv. De duurzame dorpen, kunsten op straat e.d.) wensen we de gemeente toe dat we daar meer dan nu het geval is durven over te laten aan het initiatief. En dat we die initiatieven ruimhartig steunen en stimuleren. Ook financieel. Voor het initiatief Kunsten op Straat heeft het college dat vorig jaar goed opgepakt en overgenomen.

Voor de duurzame dorpen ligt dat wat minder duidelijk. We weten dat er in deze organisaties veel energie zit en we willen dat zoveel als mogelijk ruimte bieden. Ook financieel. Daarom stellen we voor om voor de komende jaren een bedrag van €100.000,-- per jaar structureel te toe te wijzen aan het onderwerp burgerinitiatieven en die ruimte te benutten op basis van voorstellen vanuit die initiatieven. Kan het college daarmee instemmen? **v8**

Ook zouden we een lans willen breken om te zoeken naar mogelijkheden om samen met lokale organisaties te zoeken naar en te werken aan het versterken van de lokale democratie. Dat onderwerp verdient de komende jaren echt veel aandacht. Vanuit de gemeente zou dat maximaal moeten worden ondersteund.

Dank voor uw aandacht.

financiële beschouwing fractie D66 Programmabegroting 2018-2021

“Vertrouwen in de toekomst”

Vorig jaar heb ik in mijn tweede termijn het motto: “loslaten in vertrouwen” gebruikt, nu sluit ik me aan bij het motto van het huidige kabinet. “Vertrouwen in de toekomst”. Misschien niet erg bescheiden, maar dat hoeven we niet altijd te zijn. In Dalfsen en vanuit Dalfsen worden namelijk grote prestaties geleverd.

Over “vertrouwen in de toekomst” gesproken, dan denken we bij D66 Dalfsen over de generatie van onze kinderen en kleinkinderen. Daarom hebben we in 2016 ook gepleit voor het investeren in Jonge Kinderen, vooral uit sociaal zwakkere milieus. We moeten investeren in begeleiding en zorg, zodat deze zich kunnen verbeteren. Goede schoolresultaten, minder werkloosheid en minder beroep op sociale voorzieningen later. Een gelukkiger en langer leven. Dat vereist een lange termijn visie op tal van punten.

Dat wordt ook de rode draad van mijn betoog vanavond: de Lange termijn !

- Jeugd en hun toekomst
- Bouwen en grondpolitiek; wat willen we met onze dorpen en natuur ?
- Milieu en duurzaamheid

Dat betrekken van de Jeugd was ook de gedachte van D66 achter een Jongerenraad, later neergezet als: JongDalfsen! Met grote inzet van onze fractiegenoot Sem Loggen en een stagiaire bij de Gemeente is dit concept op de social media kaart gezet; goede respons van de doelgroep was het gevolg. Ondanks de toezegging van wethouder von Martels een jaar geleden hebben we helaas weinig gezien van de beloofde follow-up. Acties worden steeds gekoppeld aan daarvoor gereserveerde ambtelijke uren.

Kan de nieuwe wethouder Uitslag de toezegging doen dat dit nu wél wordt opgepakt ? U snapt dat wij tegen bezuinigingen van enkele 10-duizenden Euro's op dit budget zullen stemmen voor effectieve communicatie met deze doelgroep en onze kiezers in de nabije toekomst. (1)

Op de 2e plaats over het Grondbeleid; D66 was en is van mening dat we als gemeente rustig moeten blijven en ons vastgestelde beleid moeten voortzetten.

- Daarbij vind ik dat een onderscheid in prijs per M2 tussen de verschillende Kernen en locaties moet worden ingevoerd; dat aantrekkelijker locaties wat meer mogen kosten is toch normaal. (2)
- D66 vindt dat in het Dorp Dalfsen met het uitbreidingsplan Oosterdalfsen de grens is bereikt van aantasting van ons mooie groen (of er al over heen is). We moeten zuinig zijn met uitgifte van grond en ophouden met over risico's daarvan te spreken.
- De zonnige vooruitzichten t.a.v. opbrengsten van het grondbedrijf moeten wel meegewogen worden in de keuzes. Er komt naar verwachting de komende jaren nog ca. 20 mio€ op ons af!

Ik vind het onbegrijpelijk dat daarvan geen melding wordt gemaakt. (3)

We missen in dat verband nog steeds een echte lange termijn perspectief, niet alleen van dit soort inkomsten, maar ook een schatting van bedragen voor investeringen op de langere termijn.

- Hoeveel gaat de uitvoering van Centrumvisie Dalfsen ongeveer kosten en andere grote projecten die nog te voorzien zijn ? (4)

Gaat dat hetzelfde als bij de aankoop van de Rabobank, als start van wat nu de Spil heet ? Toen ik namens D66 destijds meldde dat we het niet alleen over €1,2 mio hadden voor de aankoop van het pand, maar ongeveer over een bedrag van € 10 mio voor het hele project, werd ik door het College “weggezet” ; dat was nog niet bekend !! Natuurlijk niet in de “ambtelijke zin” (het is niet na te rekenen); maar we moeten ons als Raad niet steeds met een kluitje het riet in laten sturen; zoals bij de z.g. Technische vragen: zie blz 23 PM posten.

- Hoe kun je nu over een LT begroting spreken zonder inzicht/schattingen?
- Maak alles niet juridisch en waterdicht; niet te bang zijn; wel inzicht geven als basis voor discussie met de Raad. Desnoods globaal. (5)

Over Milieu en Duurzaamheid hebben we eerder dit jaar het beleidsplan en uitvoeringsprogramma vastgesteld. Kan de wethouder aangeven hoe nu het revolverend duurzaamheidsfonds is of wordt ingericht ? Dat werd steeds uitgesteld, maar vorig jaar is op 4 november immers onze motie daartoe aangenomen. (6)

Over het afvalbeleid merk ik kort het volgende op:

- Maak van de 30 kg restafval geen heilige graal; dat is onnodig en duur. Verbranding met energierugwinning is de komende jaren ook nuttig;
- Bovendien is het tarief dat Rova hiervoor gecontracteerd heeft extreem laag en ongeveer de helft van een paar jaar geleden. Dat zie ik niet terug.
- De rente over de lening aan Rova dient juist wél ten gunste van het taakveld afval te vallen; dat kan ik u precies uitleggen, maar nu dus niet i.v.m. de beperkte tijd

Verder geef ik in overweging om minder rioolbelasting te heffen voor panden waarvoor in ontkoppeling van regenwater en recycling van gebruikt water is geïnvesteerd ? (7)

Ik kom nu aan de cijfers toe. De begroting is een erg gedetailleerd stuk, misschien wel té; elk detail roept ook weer vragen op natuurlijk; van 4 fracties alleen al 149 vragen afgelopen week.

Ik bedank met name de ambtelijke staf voor hun inspanningen en gemotiveerde inzet.

Kennelijk wordt nu ook nog van ons verwacht dat wij op alle keuzevragen in de begroting een antwoord geven ? Dat is wel veel gevraagd tijdens de spreektijd in de 1^e ronde ! Dat later dus in meer detail.

Samenvattend concludeer ik dat de begroting sluitend is, afhankelijk van:

- Onze keuzes voor ombuigingen
- Onze invulling van wensen en volgens mij heeft de Raad die wel.
- De wel heel erg voorzichtige schattingen; op zich niet verkeerd, maar iets transparanter zou beter zijn, daar ben ik al op ingegaan bij het grondbedrijf.

Over de structurele wensen van het College:

- Volgens onderzoek van Berenschot zijn we 6% goedkoper dan gemiddelde gemeenten van vergelijkbare grootte in NL. Dat is voor D66 geen vrijbrief om geld uit te geven aan FTE's. De vraag “Wie doen het aanzienlijk beter en kunnen we daarvan leren ?” kon nog niet worden beantwoord. Graag inzet daarop. (8)
- Wat ons betreft voorlopig alleen de urgente vacatures invullen.

Met de ombuigingen en fasering resp. bijstellen van ambities kunnen we in grote lijnen instemmen, evenals met de zeer beperkte verhoging van tarieven, waaronder de OZB. (a)

De afvalkosten hoeven minder verhoogd, eerst maar eens voor 2018 beslissen, de volgende Raad doet wel het vervolg. (b)

De getoonde koppeling tussen verhoging van de OZB en extra inzet op duurzaamheid op blz. 22 vind ik zeer ongepast ! (9)

Met betrekking tot de keuze mogelijkheden voor ombuigingen is D66 alleen akkoord met vermindering van uitgaven voor onderhoud, resp. extra onderhoud in de openbare ruimte.

- Geen bezuiniging op Communicatiebeleid, burgerparticipatie en JongDalfsen! en (c)
- Servicepunten in NL (met ca. 6.500 bezoekers p.j. = 9-10 per uur) en Lemelerveld (onlangs vastgesteld) moeten de komende jaren blijven. (d)

Tarieven toeristenbelasting gelijktrekken in het Vechtdal kan een goed idee zijn, maar bij de 10% extra hondenbelasting denk ik meteen aan de innings- en handhavingskosten. Kunnen we niet beter dit soort kleine posten helemaal afschaffen ? (hoeven we bv. ook geen vrijstellingsbesluiten meer te nemen en op te volgen). (10)

Hetzelfde geldt voor het kwijtscheldingsbeleid van GBLT o.a. voor rioolheffing voor nieuwe inwoners / vergunninghouders. Van vrijwillige begeleiders van Vluchtelingenwerk krijg ik daar veel klachten over. Het kost hen veel tijd en moeite e.e.a. te regelen. Die vrijwilligers moeten hun kostbare tijd kunnen besteden aan hun echte begeleidingstaak en niet aan de bureaucratie. Die vrijstelling moet toch meteen automatisch kunnen als de gemeenteambtenaar de eerste zaken regelt! (11)

Ik rond af:

Er is nog veel meer over te zeggen, maar dat een andere keer.

De begroting is sluitend en dat zal ook wel zo blijven, ook na honorering van de wensen van de Raad.

Hartelijk dank voor uw aandacht!

Namens D66Dalfsen

Jan Rooijackers

ALGEMENE BESCHOUWINGEN VVD

Inleiding

Het einde van deze raadsperiode komt eraan. In maart 2018 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Een nieuwe Raad en een nieuw College treden dan aan. Voor deze Raad is dit dan ook de laatste behandeling van de Programmabegroting.

Allereerst natuurlijk weer veel dank aan de ambtelijke organisatie om ons te voorzien van een lijvig stuk. Het telde dit jaar maar liefst 165 pagina's. We zijn hier dan ook vol enthousiasme ingedoken. We kwamen tot een groot aantal vragen die ook weer met hetzelfde enthousiasme door de ambtelijke organisatie zijn beantwoord. Dank daarvoor.

Bij het doornemen van de programmabegroting liepen we wel tegen een aantal zaken aan die we willen vermelden. We zien dat de programmabegroting heel complex in elkaar zit. De onderlinge samenhang is soms ver te zoeken en het kost veel tijd om deze te vinden. Op sommige momenten leek het meer een soort zoektocht.

Ambitieniveau

Dan nu onze beschouwing op de programmabegroting. Zoals in de inleiding al vermeld: dit is de laatste programmabegroting van de Raad. Natuurlijk ook van het huidige College. Iedereen loopt op z'n laatste benen. We hebben moeten constateren dat dit ook geldt voor de visie en ambities die we tegenkwamen bij de verschillende programma's. Beter gezegd: het ontbreken hiervan. We vragen het College om beter en sterker in te zetten op hoe we in Dalfsen omgaan met visie en ambities. We zien dit al langer en hebben hier ook al vaker opmerkingen over gemaakt. Een groot aantal onderwerpen leent zich niet voor afwachten.

Een voorbeeld. In het programma Economische zaken staat als ambitie het behouden van een vitale economie die inwoners van onze gemeente voldoende werkgelegenheid biedt. Vervolgens wordt voor het ondernemersklimaat als enige indicator het "Aantal bedrijfsbezoeken" vermeld.

Een ander voorbeeld. In het programma Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting staat onder het kopje Ruimtelijke Ontwikkelingen dat de gemeente streeft naar evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, recreatie, etc. Ik verwacht dan dat we vervolgens gaan zien hoe we die evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling gaan bereiken. Maar nee, ik zie een opsomming staan van plannen en notities die we gaan krijgen. Ja, natuurlijk krijgen we die. Die krijgen we altijd. Maar welke indicatoren gaat u gebruiken om te kunnen volgen dat we de doelstelling (evenwichtige ruimtelijke ordening) ook gaan bereiken? Daar moet het over gaan.

Verder zien we dat veel van de genoemde ambities gericht zijn op het behouden van het huidige niveau. Wat ons betreft zeker geen ambitie. Bijvoorbeeld bij Participatie - detachering aantal personen via SDW. Deze blijft elk jaar op 20 personen staan. Als er zou staan dat dit in 2018 20 personen zijn, oplopend naar 60 personen in 2021 spreken we van een krachtige ambitie.

Dan volgen nu onze op- en aanmerkingen per programma.

Programma 4 Economische zaken

De ambitie ten aanzien van het economische beleid in Dalfsen is het behouden van een vitale economie die inwoners van de gemeente voldoende werkgelegenheid biedt, in aansluiting op hetgeen de regio doet en biedt. Uit de beleidsindicatoren blijkt dat het aantal werkzoekenden pas in 2020 lager zal zijn dan tijdens de crisis (2014). Al met al missen we ook hier de ambitie. U schrijft namelijk: “Op dit moment zitten we in de sterkste economische groei van deze eeuw. We zien dat deze economische groei ook goed uitpakt voor de arbeidsmarkt.” Vervolgens geeft u aan dat de beleidsindicator arbeidsplaatsen groeit met minder dan 0,5% per jaar. Dat rijmt niet met de genoemde ambitie en ligt ver onder het landelijke gemiddelde.

In hoofdstuk 4 wordt ook geschreven “De economische groei heeft ook als gevolg dat de markt voor bedrijfsterreinen aantrekt.” Toch leidt dit blijkbaar niet tot een toename van de gronduitgifte in Dalfsen. Integendeel. Er is nu voor 2,6 ha aan intentieovereenkomsten getekend. Voor de komende twee jaren verwachten we 1,4 ha per jaar uit te geven, daarna daalt dit naar 1,3 ha.

Programma 5 Onderwijs en vrije tijd

Bij dit programma missen we goede indicatoren. U komt zelf met een aantal beleidsindicatoren die vervolgens niet zijn ingevuld: het percentage vroegtijdige schoolverlaters en het percentage niet-wekelijkse sporters. Waarom is dit een beleidsindicator als we hier (zo lijkt het) verder niets mee doen? [VR1]

Het absoluut verzuim geeft ons reden tot zorg. Dit is hoog; te hoog. Wat we nog niet begrijpen is wat u bedoelt met de opmerking dat 14 kinderen intussen naar school gaan en/of een vrijstelling van inschrijfplicht ontvingen. Hoe moet ik de term vrijstelling van inschrijfplicht duiden? [VR2]

Het College stelt dat ze bewegen en sport wil bevorderen. Een streven dat op steun van de VVD kan rekenen. In de begroting zien we echter geen acties terugkomen die dit ondersteunen. Onze vraag is welke activiteiten genomen worden om dit te bevorderen? [VR3]

In het kader van recreatie en toerisme is er veel gebeurd en gebeurt er nog veel om het Vechtdal te promoten. De ruimte voor de Vecht is daar een voorbeeld van. Het gekke is dat de investeringen daarin zich niet vertalen naar ambitieuze doelstellingen op dit gebied. Sterker nog voor de komende jaren gaan we uit van een 0-lijn: geen groei in overnachtingen en aantal werkzame personen. Waar zijn dan al die investeringen goed voor? [VR4]

Programma 6 Inkomensondersteuning

De kernwaarden van de VVD zijn vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid. Dalfsen heeft circa 416 bijstandsgerechtigden die de gemeente samen circa 1,5 miljoen euro kosten; dat is circa € 3.600,- per persoon. De VVD vindt dat mensen die hulp nodig hebben, dit moeten kunnen krijgen binnen de wettelijke kaders. Maar de gemeente moet zich ook maximaal inspannen om mensen uit een uitkeringssituatie te halen. Dus mensen bij de hand nemen en zeker de vaardigheden m.b.t. lezen, luisteren, rekenen, spreken en schrijven te maximaleren.

Programma 7 Sociaal domein

In het Sociaal domein is men nog volop bezig met de decentralisaties die in 2015 zijn ingezet. Hierdoor ontbreken er duidelijk meetbare indicatoren voor met name de jaarlijks terugkerende activiteiten. Er is ruimte voor nieuwe, passende, creatieve en doelgerichte oplossingen. Dit alles met als doel om, waar mogelijk, preventief of vroegtijdig te zoeken naar een passende oplossing zodat duurdere of langere ondersteuning en/of zorg voorkomen kan worden.

Echter, voor de komende 4 jaren zijn geen meerjarige doelen geformuleerd. In 2018 ontvangt de raad een kadernota met daarin de uitgangspunten voor de realisatie van de transformatie ambitie. Het is dan ook niet duidelijk waarop de begrote inzet is gebaseerd. [VR5]

Er wordt jaarlijks € 800.000 geïnvesteerd in maatwerkoplossingen WMO. Er zijn echter geen cijfers bekend om hoeveel oplossingen dit gaat. Op basis van het landelijk gemiddelde zou dit in Dalfsen om ongeveer 150 gevallen per jaar gaan. Vanuit oogpunt van doelmatigheid is het voor ons niet acceptabel dat wij voor een dergelijk bedrag niet weten waar het aan besteed is.

Op het sociaal domein wordt voor 2017 en 2018 een tekort verwacht van ongeveer € 300.000 per jaar. Dit lijkt voor het overgrote deel te worden veroorzaakt door het taakveld Volksgezondheid. In 2019 dalen de kosten van dit taakveld met € 200.000. De indruk wordt gewekt dat de 2 pilots en de gezondheidsmanifestatie samen tot deze extra kosten leiden, maar er wordt niet aangegeven wat de resultaten zullen zijn. Kunt u dit verduidelijken? [VR6]

Programma 8 Duurzaamheid en milieu

Duurzaamheid blijkt toch een lastig onderwerp te zijn in de gemeente Dalfsen. Het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid is klaar, maar afgelopen maand bleek dat de gemeente onvoldoende gebruik heeft gemaakt van participatie. We zien in de begroting een aantal indicatoren genoemd die geen van allen zijn ingevuld. Ook logisch want we beginnen nog maar net. We hebben het op dit dossier als gemeente toch echt laten liggen. 4 jaar geleden hebben we sterk ingezet op duurzaamheid en nu, na 4 jaar, gaan we pas aan de gang. Onze conclusie is dat we moeten stellen dat we dit onderwerp doorgeven aan het nieuwe College.

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

We zien dat Dalfsen haar grondposities goed op orde heeft. Wel vragen we ons af hoe groot Dalfsen moet worden. [VR7] Qua bouwgronden zien we dat het dorp Dalfsen vol wordt. Aan de andere kant zijn er in een aantal kernen grotere woningbehoeften dan de gemeente Dalfsen kan leveren.

Wat we ons afvragen is wat er eigenlijk is gebeurd met het bouwplan Koele 2 in Hoonhorst. Is dit plan verdwenen? [VR8]

We vragen het College om nog eens goed te bekijken of seniorenwoningen in Hoonhorst zijn te realiseren. De Tempelhof zijn in principe seniorenwoningen, maar voldoen nu niet. Is het mogelijk dat u met Vechthorst om tafel gaat om te kijken of deze te realiseren zijn? Of is dat niet mogelijk? [VR9]

Keuzes ombuigingen

De raad heeft u gevraagd om met een voorzet te komen hoe we de ombuigingen van € 1.000.000 gaan realiseren. Dit bleek lastig te zijn, aangezien u nu pas met een voorstel komt. We vinden dit jammer. We geven u wel complimenten dat er nu een gedegen voorstel ligt. Daar kun je het niet mee eens zijn, maar het voldoet aan wat we als raad hebben gevraagd. De komende dagen gaan we als Raad bepalen waar we voor kiezen met betrekking tot de ombuigingen.

Oplossen formatieve knelpunten

Vanuit de organisatie is aangegeven dat extra geld nodig is voor het oplossen van formatieve knelpunten. U heeft de raad daarbij inzicht gegeven in de formatie met behulp van een benchmark. Hier zien we dat we als gemeente op sommige punten goed scoren en sommige punten minder dan de benchmark. Toch zegt het ons niets over de werkdruk. En juist daar zou de legitimiteit moeten liggen voor de oplossing van deze knelpunten. We hebben in 2012 een bezuiniging doorgevoerd. Als we de voorgestelde oplossing voor de

formatieve knelpunten doorvoeren draaien we (een deel van) de bezuinigingen terug. Het is voor ons daarom niet mogelijk om in te stemmen met dit punt zonder inzicht te hebben in de werkdruk. Krijgen we dit inzicht nog? [VR10]

Daarnaast zien we dat u voor het bijstellen van de ambities aangeeft bij de formatieve knelpunten een bedrag van € 10.000 per jaar. Een kaasschaaf-ombuiging. Zijn hier geen substantiëlere keuzes te maken? [VR11]

Keuzemogelijkheid verhoging hondenbelasting

We zien niets in het verhogen van de hondenbelasting. Sterker nog de hondenbelasting is voor de VVD een achterhaalde belasting. We hebben in Dalfsen een helder hondenbeleid. De eigenaren ruimen zelf de hondenpoep op. Dit maakt de noodzaak voor het heffen van deze belasting overbodig. Daarnaast is het zo dat het heffen van belastingen op een hond wel heel willekeurig is. We heffen immers ook geen belasting op een kat, een kip of een vis.

Keuzemogelijkheid aanpassing toeristenbelasting

Sinds 2012 hanteert de gemeente het huidige tarief voor de toeristenbelasting. Met een aanpassing hierop kunnen we mee instemmen. Bovendien juichen we toe dat we in het Vechtdal kiezen voor één tarief voor de toeristenbelasting.

Stijging accountantskosten

We begrijpen nog steeds niet waarom de accountantskosten zoveel hoger zijn dan gepland. U geeft aan dat dit komt door de strengere eisen van de AFM, maar deze komen niet zo maar uit de lucht vallen. Ten tijde van de contractonderhandelingen was dit bekend of had dit bij de accountant bekend moeten zijn. Om deze kosten te verhalen op de gemeente vinden we daarom opmerkelijk. We gaan er overigens wel vanuit dat deze kosten niet verder zullen toenemen de komende jaren.

Aanpak bureaucratie

De VVD wil onnodige regeldruk verminderen. Het leidt tot onnodige administratieve handelingen voor zowel gemeente als burger/ondernemer. Door de transitie van het sociaal domein ligt het gevaar op de loer dat we als gemeente te veel regels opleggen aan de zorgaanbieders. We merken dat zij hier last van hebben. Zelfs zo veel last dat we afgelopen week op radio 1 hoorden dat psychologen Jeugd GGZ in de regio Zwolle (waar Dalfsen ook onder valt) stoppen en overwegen te stoppen met als gevolg dat de wachtlijsten bij de instellingen hierdoor gaan oplopen. We vragen wethouder om na te gaan of hier ook sprake van is binnen de gemeente Dalfsen en, als dit zo is, hier maatregelen op te nemen. [VR12] We zullen hier op terugkomen bij de behandeling van het sociaal domein in december.

Tot slot

Voorzitter, samenvattend kunnen we zeggen dat we er financieel goed voor staan. We hoeven ons gelukkig geen zorgen te maken. Maar toch missen we iets: ambitie. Of, zoals de Engelse politicus en filosoof Edmund Burk het zei: ambitie kan zowel kruipen als vliegen. Voorzitter, ook hier mag wat ons betreft een stuk hoger gevlogen worden.

Wij danken het College en de ambtenaren voor het samenstellen van deze begroting en wensen hun veel succes bij de uitvoering van de verschillende programma's.

Namens de VVD Dalfsen
Gerrit Jan Veldhuis